

Redactioneel

Deze keer een niet zo'n bekend eiland in de Atlantische Oceaan, het eiland Ascension. Het eiland Ascension had een perfecte ligging, maar was bepaald niet geschikt voor bewoning.

Op 19 juli 1836 gaat Charles Darwin aan land op Ascension, een klein vulkanisch eiland. Het eiland is

onvruchtbaar en wordt gedomineerd door enorme zwarte lavavelden en droge winden uit zuidelijk Afrika. Alle regen die er valt, verdampt onmiddellijk. Darwin zou nooit meer terugkeren naar Ascension, maar als hij er een paar decennia later was geweest, had hij een eiland gezien vol bloemen, struiken en bomen, van bamboebossen en bananenbomen, tot eucalyptusbossen en

dennenbomen uit alle hoeken van de wereld.

Het brein achter de transformatie van het kale eiland is de Engelse botanicus Joseph D. Hooker. Op de terugweg van een expeditie naar de Zuidpool bezoekt hij in 1843 Ascension, en hij verneemt dat de Royal Navy het eiland als basis wil gebruiken.

De Royal Navy raakt geïnteresseerd in het eiland als Napoleon in 1815 de slag bij Waterloo verliest en naar Sint-Helena wordt verbannen, dat 1127 kilometer van Ascension ligt en de dichtstbijzijnde bewoonbare plek is. Om snel te kunnen reageren op een eventuele bevrijdingspoging van Napoleon sticht de Royal Navy een basis op Ascension, dat tegelijk wordt uitgeroepen tot een zogeheten 'stenen fregat': de HMS Ascension.

Om Ascension wat beter bewoonbaar te maken voor mensen bedenkt Hooker de voorloper van 'terravorming': een proces waarbij een bepaald gebied gedurende een zekere periode aangepast wordt om het vruchtbaarder te maken.

In 1844 laat Hooker de Royal Navy weten dat hij Ascension geschikt vindt om een experiment uit te voeren, waarbij de hoeveelheid regen uiteindelijk moet toenemen en regenwater moet worden

vastgehouden. De Royal Navy is enthousiast en de proef begint in 1847. Er wordt een hovenier voor aangesteld, die de hem toegezonden gewassen moet planten en verzorgen. Tussen 1847 en 1850 komen er elke maand nieuwe planten naar Ascension. De spil in het project is D. Hookers vader, William D. Hooker, die directeur is van Royal Botanic Gardens in Kew in Engeland. In 1865 volgt Joseph zijn vader op.

De lijsten van de zaden, planten en bomen die naar Ascension zijn gestuurd, zijn bewaard gebleven. Zo worden in oktober 1847 700 pakjes zaden van vaste planten verstuurd, en een maand later onder andere bamboe, grassen, eucalyptus, agave, aloë, bougainville en vijgenbomen. In mei 1858 arriveert een lading uit Kaapstad met cipressen, vlinderstruiken, roze maagdenpalmen en schroefpalmen uit het verre Madagaskar.

De nieuwe planten en bomen tieren welig op Ascension. In 1850 wordt wat gaspeldoorn gezaaid om als voer te dienen voor paarden en koeien, en tien jaar later bedekt de plant een hectare op het eiland. Op 24 oktober 1859 wordt een statusrapport van Ascension naar het Royal Botanic Gardens gestuurd. Er is sprake van grote moerbeibomen met vruchten, heggen van grote Chinese kansenbomen, palmen van tien meter hoog, bloeiende brugmansia, bramen en guaven. Het is niet precies bekend hoeveel bomen en planten op Ascension geplant zijn, maar volgens een brief uit 1875 was het aantal bomen minstens 5000.

Hookers plan werkt dus, en binnen een paar decennia ontstaat op het hoogste punt van het eiland, de berg Green Mountain, een zogeheten nevelwoud. Dit type bos gaat schuil onder laaghangende wolken, die water op struiken en bomen achterlaten. Dat water druppelt dan op de aarde. Nevelwouden komen op veel plaatsen voor, in zowel gematigde als subtropische klimaten. Een nevelwoud kan alleen ontstaan op een plek die meer dan 500 meter hoog ligt, met begroeiing op de top en een natuurlijke vorming van laaghangende wolken.

Deze drie factoren zijn aanwezig op Ascension, nu Green Mountain bedekt is met vegetatie. De berg is 860 meter hoog, en op het raakvlak van land en zee vormt zich een reeks laaghangende mistbanken, die voortdurend door winden uit Afrika over het eiland worden geblazen. En door de nieuwe planten

en bomen op Green Mountain kan het ruimschoots aanwezige vocht nu opgevangen worden. Net als een groot aantal gebieden op het eiland verandert Green Mountain van een kale rotspunt in een groene oase.

Als bioloog Eric Duffey in 1958 Ascension bezoekt om verslag over het eiland uit te brengen, noteert hij dat gras bijna overal op het eiland voorkomt. Bovendien is een aantal drinkwaterbronnen begroeid.

Ascension is in 1847 weliswaar een droog vulkanisch eiland, maar er komen toch nog allerlei planten voor, vooral varens en mossen, die uniek zijn voor het eiland. Een van deze varens werd jaren als uitgestorven beschouwd, omdat Eric Duffey hem in 1958 als laatste waargenomen had, maar in 2010 werd hij herontdekt. Er moesten wel gebieden aangewezen worden waar de oorspronkelijke planten weer uitgezet en beschermd konden worden. Maar een paar verdwenen varens doen niets af aan het gigantisch succes van de terrasvorming door Joseph D. Hooker op Ascension.

Terwijl het vaak wel duizenden jaren duurt voordat een ecosysteem zich heeft ontwikkeld, heeft het op dit kleine, afgelegen eilandje midden in de Atlantische Oceaan slechts zo'n 150 jaar in beslag genomen.

Otto Verkerk.